

PRILOG DUBROVAČKOM UMJETNIČKOM VEZIVU XVI STOLJEĆA

NEVENKA BOŽANIĆ-BEZIĆ

Umjetničkom vezivu i čipkama u našoj povijesti umjetnosti još se do danas nije posvetila posebna pažnja, iako se u crkvenim riznicama i samostanima sačuvalo nekoliko vrijednih i značajnih primjeraka. U novije vrijeme umjetničkom čipkom u Dalmaciji bavi se M. Gušić. Ona je na temelju načina izradbe pojedinih čipki i stilskom analizom mnogim sačuvanim primjercima odredila pravu vrijednost i mjesto u još nedovoljno poznatoj i neproučenoj dalmatinskoj primjenjenoj umjetnosti starijeg doba, a upozorivši na njihov značaj spasila ih je i od daljnjeg propadanja.¹⁾ U riznici Benediktinskog samostana sv. Marije u Zadru²⁾, stolnih crkava u Trogiru i Splitu, crkvenim zbirkama u Hvaru i Korčuli, Franjevačkim samostanima u Dubrovniku i Zaostrogu, samostanu koludrica u Dubrovniku³⁾, u župnim crkvama u Dobroti i Jelsi i dubrovačkoj katedrali čuvaju se umjetnička veziva i čipke od XIV do XVI stoljeća, koja bogatstvom veza, izradbom i skladom boja pokazuju sposobnost i ukus naših majstora, čija su imena nestala u anonimnosti srednjovjekovnih radionica. Tek u novije doba arhivska građa otkrila je imena nekolicine majstora, koji su se bavili

¹⁾ M. Gušić, Uz pitanje dubrovačke čipke. Anali Historijskog instituta JAZU, knj. I, Dubrovnik 1952. str. 331–341. — M. Gušić, Istraživanje tekstila u dobrotskoj zbirci i nošnje plemena Šestana u Crnogorskom primorju. Ljetopis JAZU, knj. 66. Zagreb 1962. str. 364–371. M. Gušić, Obrada čipaka u benediktinskom samostanu u Zadru. Ibidem, str. 372–374. — M. Gušić, Zbirka čipaka sv. Marije u Zadru. Radovi Instituta JAZU u Zadru, knj. 6–7. Zagreb 1960. str. 81–96.

²⁾ C. Cecchelli, Catalogo delle cose d' arte ed antichità. Zara. — Rim 1932. — Zlato i srebro Zadra. Katalog izložbe. Zagreb 1951. str. 26–28.

³⁾ Ulomak veza, koji prikazuje »Pranje nogu« G. Gamulin pripisuje Nikoli di Pietro i objelodanjuje ga u jednom od slijedećih svezaka »Arte veneta«.

vezom poznatih pod imenom rechamatores i acupictores, tj. slikari iglom.⁴⁾

Arhivi su dosada otkrili imena ovih majstora samo u Dubrovniku, iako ih je prema sačuvanim vezovima moralo biti i u ostalim dalmatinskim gradovima. U Zadru se jedino spominje 1420. godine majstor Lovre iz Venecije⁵⁾, čiji pridjevak »a seta« kazuje da se bavio vezenjem i radovima na svili, a pjesnik Hanibal Lucić spominje u XVI stoljeću u stihovima umjetnička veziva Trogiranke Milice Čipiko.⁶⁾

U Dubrovniku se 1444. godine spominje Marin Živković, 1492. Nikola Radonjić klerik, a 1495. Cvijeto Frana Cvjetković, koji se bave vezenjem plašteva, pokrivača i crvenog ruha.⁷⁾

U listopadu 1469. godine obavezao se vezilac Vito prokuratorima crkve sv. Vlaha Damjanu Menčetiću i Vladislavu Gučetiću da će do travnja iduće godine izvesti za trideset i dva dukata dva križa na prednjoj i stražnjoj strani planite.⁸⁾ U kolvozu 1484. godine Vito se spominje kao jedan od sudaca u sporu između slikara Matka Milovića i Božidara Vlatkovića⁹⁾, a u lipnju 1494. godine prisutan je kao član bratovštine tkalaca pri sklapanju ugovora između gaštalda Vukašina Radetića i slikara Stjepana Ugrinovića, kojim se obavezuje da će za spomenutu bratovštinu naslikati zastavu s tri velike figure i ukrasiti je ornamentima.¹⁰⁾ Vezilac Vito dužan je prema ugovoru pregledati da li je posao izvršen prema pogodbi i u redu.

U XVI stoljeću spominju se majstori veziljci Marin Damjanović¹¹⁾, Petar Stipanović¹²⁾ i Antun Hamzić kao plaćeni vojnici u

⁴⁾ K. Kovač, Nikolaus Ragusinus und seine Zeit. Archivalische Beiträge zur Geschichte der Malerei in Ragusa in XV und der ersten Hälfte des XVI Jahrhundert. Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentralkommission für Denkmalpflege. Heft I–IV, Wien 1917. Beiblatt 5–94. — J. Tadić, Građa o slikarskoj školi u Dubrovniku XIII–XVI v. knj. I, II. Beograd 1952.

⁵⁾ C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori. Split. 1959. str. 106.

⁶⁾ Stari pisci V, Zagreb 1874. str. 284–291. — C. Fisković, Ljetnikovac Hanibala Lucića u Hvaru. Anali Historijskog instituta JAZU, knj. VIII–IX, Dubrovnik 1962. str. 209.

⁷⁾ C. Fisković, Dubrovački zlatari od XIII do XVII stoljeća. Starohrvatska prosvjeta III serija — sv. 1. Zagreb 1949. str. 187.

⁸⁾ J. Tadić, o. c. dok. 512.

⁹⁾ Ibidem, dok. 622.

¹⁰⁾ Ibidem, dok. 675.

¹¹⁾ 20. XII 1520.

... Marino Damianovich rechamatori in Stagno...

Min. Cons. 34. f. 16a.

Državni arhiv u Dubrovniku

8. II 1522.

... Mariñum acupictorem quondam Damiani hungari... spominje se kao vojnik u stonskoj utvrđi Koroni.

Min. Cons. 34. f. 119a.

¹²⁾ 22. II 1534.

Captum fuit de confirmando partem alias captam in prescuti consilio de 1528. Die X octobris, in qua fuit provisum quod Petar Stipanovich

Stonu.¹³⁾ Vjerojatno ova vrsta zanata nije imala dovoljno zarade, pa su se morali baviti i drugim poslovima.

Najistaknutiji dubrovački vezilac bio je Antun Hamzić brat slikara Mihajla Hamzića, a sin Ivana Teutonca, koji je u XV sto-

rechamator deberet habere salarium duorum ducatorum in quolibet mense, quod quidem salarium similiter habere debeat in futurum; absque aliqua oppositione.

Min. Cons. 37. f. 96 b.

¹³⁾ 30. III 1507.

Captum fuit de concedendo Antonio Chamze acupictori soldato in Stagno quod pro diebus quattuor possit venire Ragusium post festa Pasce proxime future pro suis negociis.

Min. Cons. 29. f. 113a.

31. X 1508.

Captum fuit de concedendo Antonio Camze acupictori soldato in Stagno quod pro diebus quindecim possit venire Ragusium ad instantiam procuratorum sancte Marie maioris ut compleat quoddam rechamum dicte procure.

Min. Cons. 29. f. 302a.

5. V 1509.

Captum fuit de concendendo Antonio rechamatori soldato in Stagno quod pro diebus sex possit venire Ragusium pro suis negociis.

Min. Cons. 30. f. 47a.

21. VI 1509.

Captum fuit de concedendo Antonio Chamze rechamatori quod pro diebus sex possit venire Ragusium pro nuptiis fratris sui.

Min. Cons. 30. f. 62a.

9. XI 1509.

Captum fuit de concendendo Antonio Chamzovich acupictori salariato in Stagno quod pro diebus sex possit venire Ragusium pro suis negociis.

Min. Cons. 30. f. 97b.

18. VII 1510.

(Dozvoljava se Antunu Hamziću da dođe u Dubrovnik po privatnom poslu i da ostane šest dana).

Min. Cons. 30. f. 166b.

22. V 1511.

(Dozvoljava se Antunu Hamziću da dođe u Dubrovnik zbog bolesti i da ostane cijeli mjesec lipanj).

Min. Cons. 30. f. 253a.

21. VIII 1511.

(Dozvola mu se produžuje za cijeli mjesec rujanj).

Min. Cons. 30. f. 286a.

3. III 1513.

Captum fuit de concedendo Antonio Chamzich rechamatori soldato in Stagno quod diebus quinque possit Ragusium pro suis negotiis.

Min. Cons. 31. f. 141b.

1. III 1515.

Captum fuit de concedendo dominis consulibus quod ad instantiam Jo. baptiste de Scottis de Muncia tanquam procuratoris Sancti et Venturini de Lauezo et sociorum possint citare Antonium Camze acupictorem salariatum Stagni et ministrare justiciam dicto procuratori pro(ut) eis videbitur et jura postulant.

Min. Cons. 32. f. 41b.

ljeću došao iz Njemačke i stalno se nastanio u Stonu.¹⁴⁾ Antun se vjerojatno rodio u drugoj polovici XV stoljeća u Stonu, jer se već 1502. godine spominje kao majstor i plaćeni vojnik.¹⁵⁾ U lipnju 1502. godine vjenčao se s Dubrovkinjom Jakominom Tomković.¹⁶⁾ U siječnju 1504. godine sklopio je ugovor s prokuratorima dubrovačke katedrale da će učiniti plašt kojemu će rubovi i kukuljica biti izvezeni ukrasom sa svetačkim likovima.¹⁷⁾ Rad mora biti dovršen do rujna, a izvezen zlatnim nitima. Početkom 1507. godine obavezao se prokuratorima iste crkve da će im popraviti neke stare vezove, a u srpnju je s njima sklopio ugovor da će im izvesti križ na planiti i rub na plaštu.¹⁸⁾ Mjesec dana kasnije, 4. kolovoza ugovorio je s fra Franom, predstavnikom Dominikanskog samostana u Dubrovniku da će za 170 dukata izvesti zlatnim vezom rub i kukuljicu na plaštu i križ na planiti, ali je ugovor kasnije poništen.¹⁹⁾ U veljači 1508.²⁰⁾ i 1509. godine²¹⁾, te u travnju 1510.²²⁾ i u studenom 1511. godine²³⁾ ponovo se obavezuje da će za dubrovačku katedralu ukrasiti vezovima raznu crkvenu odjeću. Zatim je 26. studenog 1512. godine²⁴⁾ sklopio ugovor s prokuratorima crkve sv. Vlaha da će im izvesti plašt ukrašen rubom, na kojem će izvesti deset likova svetaca s kukuljicom, sve u zlatnom vezu. U ugovoru se spominje, da je Antun prikazao prokuratorima crtane uzorke na papiru prema kojima su oni mogli izabrati ono što su želili. U listopadu 1514. godine²⁵⁾ ponovo radi za dubrovačku katedralu dalmatike i planitu od bijelog damasta ukrašenu vezom, a slijedeće godine radi opet za crkvu sv. Vlaha.²⁶⁾ Prema ugovoru Antun je trebao izvesti crvenu planitu ukrašenu vezanim zlatnim listovima, te s vezom u obliku križa s jedanaest svetačkih likova i to: tri na prsima, četiri na leđima i četiri na krakovima križeva. Između crtanih uzoraka, koje je majstor donio u notarijat pri sklapanju ugovora, prokuratorima su izabrali uzorak prema kojemu će se izraditi spomenuta planita. Oni su ujedno u ugovoru naglasili da uzorak mora signirati notar svojim potpisom, kako ih majstor ne bi prevario i izradio planitu prema svom nahođenju. Istoga dana sklo-

¹⁴⁾ F. Kesterčanek, O Mihajlu Hamziću i ostalim slikarima XVI stoljeća u Dubrovniku. Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 14. Split 1962.

¹⁵⁾ J. Tadić, o. c. dok. 767.

¹⁶⁾ Pacta matr. 3, 132. Državni arhiv u Dubrovniku.

¹⁷⁾ J. Tadić, o. c. dok. 775.

¹⁸⁾ Ibidem, dok. 788, 790.

¹⁹⁾ Ibidem, dok. 791.

²⁰⁾ Ibidem, dok. 795.

²¹⁾ Ibidem, dok. 827.

²²⁾ Ibidem, dok. 837.

²³⁾ Ibidem, dok. 853.

²⁴⁾ Ibidem, dok. 860.

²⁵⁾ Ibidem, dok. 911.

²⁶⁾ Ibidem, dok. 946.

pio je ugovor²⁷⁾ i s prokuratorima stolne crkve da će im izvesti plašt s kukuljicom »najljepši, najbolji i od najfinijeg materijala« koji je dosada izvezao, i to na zlatnoj podlozi zlatnim vezom. U ugovoru spominje da će biti ljepši i bolji od bijelog plašta, koji je prošle godine izradio za Dominikanski samostan i od zelene planite sa zlatnim vezom, koju je učinio za Franjevački samostan. Ukoliko ne budu zadovoljni s radom mogu mu ga slobodno bez naknade vratiti. Pri sklapanju ovog ugovora bio je prisutan čak i istaknuti dubrovački slikar Nikola Božidarević, koji je jamčio svojim potpisom, da će Hamzić izvesti radove onako kako se obavezao. Četiri godine kasnije u svibnju 1519. godine²⁸⁾ opet veze plašt za dubrovačku stolnu crkvu. Ovoga puta plašt je trebao biti crven ukrašen zlatnim vezanim rubom.

Iz dokumenata se vidi da je Antun Hamzić bio stalno plaćeni vojnik u Stonu, i da je često dobijao dopust da može doći u Dubrovnik radi svojih poslova.²⁹⁾ Vojničku dužnost u Stonu čini se da je prekinuo godinu dana vjerojatno 1520. godine, jer se 1519. godine spominje u Stonu, a 1521. u jednom dokumentu nalazimo da ga Malo vijeće ponovo uzima u službu u Stonu nakon njegova povratka iz Italije³⁰⁾, gdje je mogao da nabavi tkanine, svilene konce i ostalo za svoj posao, a ujedno da vidi vez italskih majstora, koji je mogao uplivati na njegov rad. Osim toga Hamzić se spominje kao zamjenik pisara carinarnice³¹⁾, kao pisac oporuka³²⁾, imao je udio u jednom brodu, a bavio se i trgovačkim poslovima.³³⁾

Fine tkanine i konac za svoj posao sigurno je naručivao izvan Dubrovnika, jer se spominje u nekim dokumentima, da mu se pošiljka tkanine nalazi u carinarnici.³⁴⁾ Svilarstvo nije u Dubrovniku bilo razvijeno kao vunarstvo, pa se svila uvozila iz Italije i Bugarske. Dubrovčani se nisu bavili tim zanatom, pa je Republika u nekoliko navrata upošljavala strane svilare. Tako je 1479. godine uzet u službu Đenovežanin Baltasar, a 1485. godine spominje se i neki Toskanac. Početkom XVI stoljeća opet se pojavljuju talijanski svilari, ali se ovaj zanat nikad nije jače razvio u Dubrovniku.³⁵⁾

Nije poznato koje je godine Antun umro, ali se 20. prosinca 1536. godine spominje njegova druga žena kao udovica.³⁶⁾ Iz spomenutih dokumenata se vidi da je bio vrstan vezilac u Dubrovniku

²⁷⁾ Ibidem, dok. 947.

²⁸⁾ Ibidem, dok. 974.

²⁹⁾ Vidi bilješku 13. i J. Tadić, o. c. dok. 786, 928, 939, 952, 976.

³⁰⁾ Ibidem, dok. 1009.

³¹⁾ Ibidem, dok. 912.

³²⁾ Ibidem, dok. 1063.

³³⁾ Ibidem, dok. 890, 915.

³⁴⁾ Ibidem, dok. 845, 891, 895.

³⁵⁾ D. Roller, Dubrovački zanati u XV i XVI stoljeću. Izdanje JAZU, Zagreb 1951. str. 82–83.

³⁶⁾ J. Tadić, o. c. dok. 1091.

i da je stalno kroz dvadesetak i više godina radio za dvije najistaknutije dubrovačke crkve, katedralu i crkvu sv. Vlaha. Nije isključeno da mu je nacрте za vezove radio i brat Mihajlo³⁷⁾, čiji se triptih iz 1513. godine čuva u crkvi dominikanskog samostana u Dubrovniku.³⁸⁾ Središnji lik sv. Vlaha odjeven je u planitu s križem na kojemu su izvezeni likovi svetaca. Ovakav tip planita vezao je i Antun, što se vidi iz opisa pojedinih radova u spomenutim ugovorima. Potresi, a i krhkost materijala učinili su svoje, tako da se do naših dana nije sačuvao nijedan vez koji bi se mogao sa sigurnošću pripisati Hamziću.

U Dubrovniku su sačuvana dva primjerka misne odjeće s vezovima, i to planita u samostanu Male braće i plašt s kukuljicom u stolnoj crkvi, koji potječe iz samostana sv. Klare.³⁹⁾

Planita je ukrašena na prednjoj strani vezenim našivkom ukrašenim s dva sveca ukomponirana u arhitekturu. Sveci stoje pod arkadama s tri polukružna luka, a iznad njih su tri kupole, od kojih je srednja šira i viša od pokrajnih. Sa strane su kanelirani stupovi, koji stoje na pločniku s četverostrukim pločama vezenim izmjenično zlatnom i crvenom niti. Sveci su obučeni u tunike i svaki od njih u lijevoj ruci drži knjigu. Vez je rađen na podlozi od lanenog ili konopljinog platna na kojem se vidi trag crteža. To se posebno ističe na licima, jer je na njima vez djelomično propao. Podloga izbočenih dijelova veza je od debljeg nebojadisanog konca⁴⁰⁾, a preko njega je u tehničari punjenja gusti vez vezen zlatnom i srebrnom metalnom niti, te svilenim koncem. Arkade i pozadina vezene su zlatnom, a kupole srebrnom niti. Također su zlatne haljine svetaca, ali su konture nabora izrađene crvenim koncem. Stražnja strana planite ima vezeni našivak u obliku križa, koji u gornjem dijelu prikazuje u sredini sv. Magdalenu, koja drži u ruci posudu s pomazanjem, a lijevo i desno na krakovima križa Gabrijela s cvijetom u ruci i Mariju u uobičajenoj kompoziciji Navještenja. Sve tri figure prikazane su samo s gornjim dijelom tijela. U donjem dijelu križa prikazani su u istoj arhitektonskoj kompoziciji kao i na prednjoj strani sv. Antun s ljiljanom u desnoj i s knjigom u lijevoj ruci, a ispod njega svetac s papinskom tijarcom na glavi odjeven u bijelu haljinu. Dijelovi veziva iznad kupole vezeni su položenim bodom zlatnom žicom, koji služi za podlogu, a preko njega prošivani su lančanim bodom ukrasi cvjetova i vi-

³⁷⁾ I u Italiji su slikari radili nacрте za veziva, pa je tako Antonio Pollajuolo 1466—1473. izradio crtež veziva, koja prikazuju Život Krista, a čuvaju se u muzeju katedrale u Firenzi. *L'antico tessuto d'arte italiano*, Roma 1937. sl. 55—62.

³⁸⁾ K. Prijatelj, *Prilozi slikarstvu XV—XVII st. u Dubrovniku*. Historijski zbornik, g. IV, br. 1—4. Zagreb 1951. str. 177, sl. 2. — K. Prijatelj, *La pittura della scuola dalmata. Arte veneta a. XI*, Venezia 1957. str. 20.

³⁹⁾ Prema usmenom saopćenju dubrovačkog konzervatora L. Beritića.

⁴⁰⁾ Podloga se vidi na kupolama, na kojima je mjestimično popucala zlatna nit.

tica.⁴¹⁾ Osnovni vez rađen je zlatnom i srebrnom metalnom niti, koje su na nekim mjestima predene s crvenim, plavim i bijelim svilenim koncem. Vezeno je tehnikom tzv. položenog boda u raznim smjerovima⁴²⁾, a bodovi su prišiveni naizmjenično i dijagonalno. Lica i ruke vezeni su čistom svilenom nepredenom niti u raznim nijansama zemljanožute boje u tzv. atlasnom bodu⁴³⁾, u kome se niti priljubljuju jedna uz drugu bez provlačenja i na taj način svojom glatkom i sjajnom površinom najbolje dočaravaju mekoću i inkarnat kože.

Vezivo je radi trošnosti materijala planite preneseno na novu tkaninu, a odstranjeni su i dotrajali dijelovi veziva s krakova križeva na prednjoj strani, koja je više izložena propadanju. I samo vezivo je mjestimično popravljeno svilenim koncem.

U dubrovačkoj stolnoj crkvi čuva se plašt s kukuljicom krojen u obliku polukruga. Rub plašta je ukrašen sa šest likova svetaca, a u sredini je poprsje boga oca. Od svetaca se raspoznaju sv. Klara, Antun, Katarina i Pavao s mačem u ruci, a na kukuljici je prikazan sv. Frane. Raspored ovih svetaca na plaštu potvrđuje mišljenje L. Beritića, da je plašt prenesen u katedralu iz samostana sv. Klare. Likovi su ukomponirani u arhitekturu kao i likovi na spomenutoj planiti, a vezeni su istim načinom, tehnikom i materijalom. Rub veza ukrašen je istim ornamentom šahovskih polja, zatim pozadina likova i osnovni bod. Rub je našiven na novi crveni baršun. Plašt se upotrebljava jednom godišnje na svečanosti sv. Vlaha. Vezivo je teško oštećeno i popravljeno raznobojnim svilenim koncem, tako da je teško odrediti koje su bile originalne boje svilenog konca. Lica svetaca bojadisana na papiru naknadno su nalijepljena na tkaninu, tako da se ne vidi na koji su način bila ranije izvedena.

Ova vrsta ukrasa na crkvenoj odjeći bila je uobičajena u XVI stoljeću u Dalmaciji i u Italiji.⁴⁴⁾ Sv. Vlaho, središnja figura triptiha obitelji Lukarević u crkvi Dominikanskog samostana u Dubrovniku iz 1513. godine odjeven je u planitu, koja je ukrašena vezom s likovima svetaca kao na sačuvanoj planiti u franjevacu, jednako tako je obučen i sv. Vlaho na triptihu Nikole Božidarevića u istoj crkvi slikanom oko 1500. godine, a sv. Toma ogrnut je plaštem čiji je rub ukrašen vezom svetačkih figura. Renesansni stil odaje arhitektonska kompozicija, koja uokviruje figure, stav svetaca i nabori haljina. Ako usporedimo slike dubrovačke škole XVI stoljeća sa sačuvanim vezanim likovima naći ćemo zajedničkih

⁴¹⁾ M. L. de Farcy, *La broderie du XIe siècle jusqu'a nos jours*. Angers 1890. str. 9.

⁴²⁾ *Ibidem*, str. 6.

⁴³⁾ *Ibidem*, str. 15.

⁴⁴⁾ *Inventario degli oggetti d'arte d'Italia — Bergamo*. Roma 1931. str. 72, 157, 205, 284, 327, 337, 474. — *Isto*, *Provincia di Sondrio*. Roma 1938. str. 209, 261, 292, 293. — *Isto*, *Provincia di Parma*. Roma 1934. str. 86—87. — *Isto*, *Provincia di Mantova*. Roma 1935. str. 36, 37.

odlika, prema kojima možemo zaključiti da su vjerojatno dubrovački veziljci tražili često uzorke za svoja veziva na djelima svojih savremenika slikara, jednako kao što su se i slikari mogli poslužiti njihovim već gotovim vezenim djelima za svoje svetačke slike, na kojima je crkvena odjeća realno prikazana. Da su ove dvije struke bile međusobno povezane pokazuje također i činjenica da su slikari bili prisutni kao svjedoci pri sklapanju njihovih ugovora⁴⁵⁾, procjenitelji njihovih radova i dr.

Iako se spomenuta crkvena odjeća s vezivom ne može povezati sa sačuvanim dokumentima, koji spominju majstora vezilca, moglo bi se pretpostaviti da je ipak Antun Hamzić izvezo ukrase na planiti u samostanu Male braće.⁴⁶⁾ Tome u prilog ide i podatak iz ugovora sklopljenog u listopadu 1514. godine između Hamzića i prokuratora stolne crkve prema kojemu se on obavezuje »da će izvesti plašt ljepši i bolji od planite sa zlatnim vezom, koju je ranije izradio za Franjevački samostan«. ⁴⁷⁾ Uz ovaj podatak može se stilski i tehnikom rada povezati sačuvana planita, pa bi prema tome ona mogla biti djelo Antuna Hamzića. Možda će s vremenom još nedovoljno proučena arhivska građa potvrditi ovu pretpostavku. Daljnjim proučavanjem arhiva otkriće se vjerojatno još poneko ime domaćeg vezilca, a s tim ga i povezati uz sačuvana veziva, koja vrsnošću izradbe i skladom boja zauzimaju značajno mjesto u našoj starijoj primjenjenoj umjetnosti.

⁴⁵⁾ Vidi bilj. 27.

⁴⁶⁾ To mišljenje je iznio i V. Đurić u Likovnoj enciklopediji sv. II, Zagreb 1962. str. 501.

⁴⁷⁾ Vidi bilj. 26.

SUPPLEMENT A LA CONNAISSANCE DE LA BRODERIE D'ART
DE DUBROVNIK AU XVIe. s.

NEVENKA BOŽANIĆ-BEZIĆ

On n'a pas encore porté suffisamment attention aux broderies et dentelles artistiques dans l'histoire de l'art dalmate, bien que se soient conservés dans les Trésors des églises quelques spécimens de valeur.

Ce n'est qu'à l'époque récente que l'on a découvert dans les archives les noms de quelques maîtres qui s'occupaient de broderies; ils étaient connus sous les noms d'acupictores et rechamatores. Jusqu'à présent les archives n'ont révélé ces noms que pour Dubrovnik bien que d'après les broderies qui ont été conservées, il devait s'en trouver aussi dans d'autres villes dalmates.

Le plus célèbre des brodeurs du XVIe. s. à Dubrovnik était Antun (Antoine) Hamzić, frère du peintre Mihajlo Hamzić. D'après les nombreux documents conservés, on constate que Hamzić a travaillé pendant plus de vingt ans comme brodeur, mais aucune de ses oeuvres d'identité certaine n'a été retrouvée.

Sur la base des données d'archives et d'une analyse stylistique, l'auteur lui attribue une chasuble ornée d'effigies de saints brodées, qui se trouve dans le couvent des Franciscaïns à Dubrovnik. Outre cette chasuble, l'auteur publie une chape décorée de même façon, qui fait partie du Trésor de la cathédrale de Dubrovnik. Ce sont les seuls exemplaires de broderie d'art de cette espèce qui se soient conservés à Dubrovnik.